

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2022-2023

«ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ»

Π. Παπαγιάννης, Ε. Στυλιάρης

2 Οκτωβρίου 2023

Να απαντηθούν και τα 4 θέματα

Διάρκεια Εξέτασης 3h

ΘΕΜΑ 1^ο

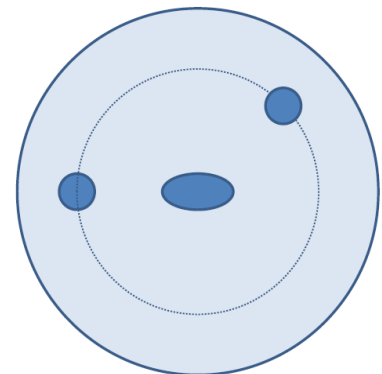
Για φορτισμένο σωματίο ενέργειας E που υπεισέρχεται σε υλικό

- (α) Τι εκφράζει η ποσότητα $-dE/dx$ και από ποιες παραμέτρους του σωματίου και του υλικού εξαρτάται;
- (β) Να σχεδιαστεί η τυπική εξέλιξη της ποσότητας $-dE/dx$ συναρτήσει της διαδρομής x (καμπύλη Bragg) και να εξηγηθεί η σημασία της στις ιατρικές εφαρμογές.
- (γ) Εάν για συγκεκριμένο φορτισμένο σωματίο ισχύει $-dE/dx = aE^{-b}$, όπου a και b θετικές σταθερές, να υπολογιστεί η συνολική διαδρομή που διανύει σωματίο αρχικής ενέργειας E_0 στο εν λόγω υλικό μέχρι να σταματήσει.

ΘΕΜΑ 2^ο

- (α) Κατευθυντήρας μολύβδου συσκευής γ -Camera αποτελείται από παράλληλες κυκλικές οπές ακτίνας R , οι οποίες απέχουν μεταξύ των απόσταση $3R$. Εάν το πάχος του κατευθυντήρα είναι D , πώς απεικονίζεται σημειακή ραδιενεργή πηγή που βρίσκεται σε απόσταση $4D$ από την μετώπη του; Αγνοείστε φαινόμενα μερικής απορρόφησης ή Compton.
- (β) Σε ποζιτρονικό τομογράφο PET, ο κυκλικός ανιχνευτικός δακτύλιος αποτελείται από 36 τμήματα (σε κυκλικούς τομείς των 10°) και οι οποίοι είναι αριθμημένοι από το 1 έως το 36. Καταγράφεται ένα γεγονός σε ταυτοχρονισμό με τρία φωτόνια στα τμήματα $(\gamma_1, \gamma_2, \gamma_3) = (15, 8, 30)$ όπου οι αντίστοιχες ενέργειες είναι $(E_1, E_2, E_3) = (517, 120, 508)$ keV. Μπορεί να αξιοποιηθεί το γεγονός αυτό ως εξαΰλωση ποζιτρονίου και ποιά η πιθανότερη κατεύθυνση της ευθείας απόκρισης (Line of Response);

- (γ) Να αποδοθεί το αναμενόμενο ημιτονόγραμμα (sinogram) σε τομογραφία εκπομπής για γωνίες $0^\circ < \phi < 360^\circ$ του ομοιώματος που απεικονίζεται στο διπλανό σχήμα, εάν υποτεθεί πως οι σκιασμένες περιοχές αποτελούν ομοιόμορφη κατανομή ραδιοφαρμάκου.

ΘΕΜΑ 3^ο

- (α) Ποιες διαφορές γνωρίζετε μεταξύ καθορισμένων και στοχαστικών βιολογικών αποτελεσμάτων της ιοντίζουσας ακτινοβολίας;
- (β) Αναφέρατε τα μεγέθη ή τους παράγοντες που επικαθορίζουν το βιολογικό αποτέλεσμα που θα εκδηλωθεί κατόπιν της έκθεσης σε ιοντίζουσα ακτινοβολία.
-

ΘΕΜΑ 4^ο

Σημειακή πηγή ^{60}Co χρησιμοποιείται για να διαμορφωθεί παράλληλη δέσμη φωτονίων διαστάσεων $5 \times 5 \text{ cm}^2$ που προσπίπτει σε ομοίωμα νερού. Μέγιστη δόση ίση με 1 Gy καταγράφεται σε βάθος νερού ίσο με 0.5 cm .

- (α) Εξηγήστε εν συντομία γιατί η δόση δεν είναι μέγιστη στην επιφάνεια του ομοιώματος.
- (β) Υπολογίστε το ποσοστό των φωτονίων που αλληλεπιδρά εντός 0.5 cm από την επιφάνεια του ομοιώματος, τόσο συνολικά, όσο και με κάθε επιμέρους μηχανισμό αλληλεπίδρασης.
- (γ) Εκτιμήστε τον αριθμό των φωτονίων που προσέπεσαν στην επιφάνεια του ομοιώματος.
- (δ) Σχολιάστε την ακρίβεια του αποτελέσματός σας στο προηγούμενο ερώτημα.

Το ^{60}Co εκπέμπει ένα φωτόνιο ενέργειας 1.173 MeV και ένα φωτόνιο ενέργειας 1.332 MeV ανά διάσπαση.

Δίνονται: $e = 1.6 \times 10^{-19} \text{ C}$ και οι κάτωθι συντελεστές για το νερό.

E (MeV)	μ_{ph}/ρ (cm^2/g)	μ_{coh}/ρ (cm^2/g)	μ_{incoh}/ρ (cm^2/g)	μ_{en}/ρ (cm^2/g)
1.173	0.263×10^{-5}	0.409×10^{-4}	0.652×10^{-1}	0.301×10^{-1}
1.332	0.208×10^{-5}	0.317×10^{-4}	0.611×10^{-1}	0.292×10^{-1}